

Előfizetési díj.

Videkre istán vagy helyben házhoz hordva	
Egészre	16 frt.
Félévre	8 "
Negyedre	4 "
Egy helyben	1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.	

Megjelenik rendszeresen, az ünnepekot követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Főér 4-ik szám havá a lap szemléi részét illető közlemények czimzandók.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

"KELET"
politika és közgazdasági napilap
187. hatodik évfolyamára.

A "Kelet" előfizetési ára:

Egészre	16 frt.
Félévre	8 frt.
Negyedre	4 "
Egy hely	1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.	

A regendések legelőszörben postai utalvánnyal alólirt könyvkereskedésbe küldendő.
Nyoz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpénzszámlát szolgálnak.

STEIN JÁNOS,
"Kelet" kiadója.

Kolozsvár, 1876. febr. 12.

(L-t.) Boz legmesteribb regénye A pusztázás, egy orjási pör történetét adja elő mely ötökön át foly, huzodik; egész ötöd generációkat emészt föl; a perleked családtagok közül ki meghal, ki megöl; a midőn a végítéletre kerül a sor, a család egyik ága megveri a jogot, de a vagyonból, mely fölött a küzdelem o soká folyt, nem kap semmit, mivel az egészet fölemésztették a perkoltségek.

Magyarországnak az évszázakok át húzódtó hatalmas egy pör keile folytatnán, állásbása, közjogi állása fölött — s bizony pör tárgyaival arányos áldozatoknak sem volt szükben: vér, köny, vagyon, a legjobbak megtörtöl lelke, kötségbeesett összerokadott nagyk jégyszék a keseri erköltségek hosszú sorát s midőn elvégre 1867-ben végítéletre került a dolog — int a követezmények mutatják — már em sok vála, a mi fölött a békés egyg kötség dönthessen.

A g, kötséget nem szenved, a kitartó, kvetkezetes, törvényszerű küzdelem árnál sama nagy szellem hatalmas szószólásbása védekezésé mellett, teljes mértékben issza lón vála. Magyarország az államiság olyan attribútumával lón körülvére, ünöket háromszáz éve nem élvezhe-

A "KELET" TÁRCZÁJA.

Heré Paulina.

Regény levelekben.

Írta:

CHERUBILIZ VICTOR.

Tizenkettedik levél.

Genf, szept. 30.

(Folytatás.)

E nem vagyok megelégedve másokkal, nem andom ki többé előtök, mikor elégtelen vagyok magammal, csak halán nyilánitok: én magam előtt s azért jóbarátok maradv. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy én időben szabadon átengedtem magamat mien szeszély változatnánk, kivéve nemely a fő rohamokat, melyk gyorsan elmúltak íent, így keztem erőt venni magamom ákor . . . Különbös is örömem és keserveim oly sajátságos, különös színezettel bírtak, hogy magam sem igen tudtam számotadni róluk magamuk s lehetleg elpalsztalnak mások előtt kedélyhangulatomat, félve, nehogy kérdőre vonjanak érte, igen nagy zavarba jöttem volna, iként adják róla felvilágosítást. Egyetlen bizalmas barátom volt egy kis zöld bori-tékú tükre, melybe minden este lefényes előtti

tett. De a pör alatt álló jószág instrualása, a forgalmi tőke, az üzlet segédesszközéi majdnem mind el valának már hárdcsolva s a birtokba vétel alkalmával egy majdnem teljesen kiélt talaj szálott a jogos birtokosra, ki aztán, talán épen mert kettőztetett sietséggel igyekezett évszázak mulasztásait rohamosan pótolni, magát a megnyert területumot is majd hogy nem kockára vetette.

Volt ugyan nekünk, agyünknek, egykor egy csodálatos messzire tekintő ügyvédünk, ki még a pör folytában is új és új befektetésekkel kívánta a birtokot értéket tartani, emelni — de a rohamosan köze csapott szabadságharc Széchenyi majd minden az anyagi emelkedés terén tett kezdeményeit dugába döntötte s midőn a nagy kiegyezés elkövetkezett: a hatalmas körülíráslást történt biztosítás is inkább a jogot, mintsem az anyagi érdekéket illett. Kiáltó példák erre az épen most fogó vámuigy egyezkedés és az önálló bank kérdése.

A foladat tehát, mely már most, teljes erőnköt vére igénybe, előttünk áll, nem lehet más, mint a biztosított, többé kétségbe nem ruhható, jog keretén belül kifejtjen mind amaz alvó értékeket, tőkét, melyek a haza talajában természetből adva rejlenek s melyek kifejtése és értékesítése egyedül teheti állandóvá a megszerzett jogot, életképesé s nemzetet, európai szükségessé ez állam önállósá s biztossá az emberiségre a felől, hogy a Kárpátoktól Adriáig terjedő föld egy nívelfődre képes nevet hord hátán.

Közgazdasági nagymérvű fejlődés nélkül menthetetlen pusztulásnak nézünk előlé s mind hasztalan szerettük meg, boles vezérünk nyomán haladva, jogainkat, ha azok alapján tevékeny életet kifejtjen köpések nem leszünk, tevékeny életet amagysután sorrendjében, melyet Széchenyi jelölt meg a magyar számára: az anyagi gazdaság alapjaira építendő szellemi fejlődés formájában.

Elboruló hálával kell a végzet iránt viseltetnünk, hogy engedte e nemzet kebeléből ama nagyokat előállni: de ha válsztaununk lehet vála, egymásután következésüket kész örömet forditánk meg s arra kárnok az isteneket, hogy előzte légyen meg Deák Széchenyi. Hadd jött volna előbb az a szellem, mely a jogot kívirta s egy következett volna rá az, mely a megszerzett jog alapján gazdagdátte volna e nemzetet, hogy egy nyomon jövő Eötvös aztán e szilárd bázison emelheti vála föl a magyar közmiveltés csarnokát.

belőrtam azt, mit hivalkodva napi gondolatimnak neveztem, mert végre is megbarátkoztam volt az írással. E füzete maik is meg van még. Legelőször így hangzanak:

"Nagypapa ma fölött volt, nagymama tagjai azedől: én pedig egész nap papirpóchoz hasonlítottam. Tündérem idehagytak s elvesztém szent erejét."

Valóban nagyon boldogtalan vagyok.

Idéje volt, hogy élmémben kezdeni kisé oszolni a homály, kibontakozva a zürzavarból, megfellektem néha képményeimről, hogy helyetők önmagamról s azon egyének jelleméről elmélkedtem, kik körömben éltek. Ez elmékedések, melyek egészen újak voltak rém néve, mondhatom, nem mutatják mindig épen rózsaszínűben a dolgokat . . . Oh kedves nagy szülőim, ne följetek attól, hogy valaha rosszat mondanék fölletek. De egymásként nagyon sok szomorúságot okozunk; csak a sorsot okozom mindig és nem szívetek indulatát. Szeretnék mi egymást, minden egyenlenségekünk csak félreértésen alapult. Ki tudja? hát ha még valaha . . .

— Paulina, ne sejezse be mondatát — kiáltott fel hevesen Simonas aszony, hallgasson kérem. Azt akarta mondani kedgy, há ha még valaha beléva tévedésed, bocsánatot fog kérni tőlük mindazon rozserét, mit késő-korára okoztak kegyednek. Ez oly gyáváság volna, mit én még nem engednék soha kegyednek, hogy előkessen. Ez embereknek vasnál keményebb szívok s lelkek van.

— Nővérem, kedves nővérem, szólalt fel újból Bird ur, Paulina okosabb e perczben

AZ ÉRTÉKESB CÍZKEK DUAZATNÁK.
Kéziratok nem adának vissza.

De a végzetlét viszongnunk hasznátlan s most már a mai és következő öltő feladata, hogy az elköltözött szellemének utmutatása szerint felhasználják Deák vívmányait s megvalósítsák Széchenyi és Eötvös terveit.

Ez idő szerint Széchenyi kezdeményeivel állunk, mint megoldandó feladatokkal szemben s a vámkérdés, a bank csak egyes ágazatai a tervszerűleg végzendő munkáknak, hogy Magyarország ne csak jogilag, hanem vagyoniilag is erős posított foglalhasson a mivelő államok sorában.

A Királyhágon tuli rész nyilván a nagyban való nyerstermelésre van már természetből utalva, míg a nagyobb erőfeszítést igérő ipari és műtermelési mező egy szólnan egészen az erdélyi részeknek jutott osztályrészükül.

E gondolatok ama cikksorozat lenyomása alatt támadtak bennünk, mely e lapok tegnapi számában fejeztetett be s mely "Erdély s különösen a Székelyföld közgazdasági jelene és jövője" cím alatt valóban nagyszerű képet tárja elénk ama rendkívül gazdag anyagunk, mely egy Széchenyi kezében kiapadhatatlan vagyon forrásává válhatnak az egész Magyarország javára.

Szabadon e cikksorozatra még egy egyszerű visszatérünk.

— A képviselőház decz. 10-ikén tartott ülésében előterjesztés az elnöki jelentés Deák temetőiről, mely egészen ismert részeket tartalmaz. Ezután a miniszterelnök bemutat a Deák-öröslő törvényjavaslatot, s melynek indoklása a következők hangzik:

Indoklás
A Deák Ferenc emlékének törvénybe iktatásáról szóló törvényjavaslat.

Rendkívüli intézkedés az költségeléről, mely az előterjesztett törvényjavaslat által előzoltatik, de azt hisszük mégis, hogy egyáltalában nem süröl bővebb indoklásra; mert rendkívüli is, hogy valaki oly hosszú időn át oly önzetlennel és oly kivételesen nagyszerű helyzetben szolgálja hazáját, mint azt Deák Ferenc tette.

Deák törvényhozás, midőn egy-ily férfiak s a mellett utolsó lehetetlét tagjának emlékeit s rendkívüli módon öröki meg, bizonyos önmagát s az általa képviselt nemzetet tisztelt meg, az elhunyt iránt kifejezett kegyelet által.

Midőn ily fölfogással kiindulva, a törvényjavaslatot előadogás végett ajánljuk, csak a 2. § rendelkezését kívánjuk pár szóval indokolni.

A törvényjavaslat ezen §-a azt czölozza,

nálad: hanem mi jól ismerünk téged, vérszomjas haragod szavaknak sokat elpárolgón. Ha tette kerülne a dolog, tűzbe is bemenő elő embereköt, kiket utolsó és megvezet.

— Az megiehet édesem, felelt a nő, de biztosíthatlak, hogy meg sem bocsátánam magamnak egész életemben, ha azt teném.

"Nagytayam — kezdte meg ujjal elbeszélését Paula — azért félalagott nagykerekedő volt és az erőny és becsületesség mintaképe: egyedül bírja, hogy a pontoságot igen aprólékos kisinyteléssé viszi és a rendszereset egész a végétekig élte."
Az élet nagy könyvet is kettős példányban vezet: az ő szemében minden kiadást és bevételt jelképez; s mindazon egyének, kik idejüket nem azzal tölték, hogy lelkiismeretüköt számot vessenek minden perczben, szerinte a bukás pontján állnak. A legrosszabb oldala e rendszernek az, hogy ha az ember csak azért élne, hogy egyedül önmagával foglalkozzék, nem is élne; a nádőrtelen levők, szemédeveiken át csak őrök szinpadot látnának magok előtt.

A mi nagyanyámat illető, ő jó, vallásos, szerető szível bír; de miután őszintén akarok elmondani mindent, úgy találom, hogy igen sokat beszélt szívéről, s azt oda is belelejteti, mivel semmi köze nincs a szív érzelmének. Kedvence felkeltés: Kíméld szívemet! Megsértetted szívemet! Így a legkisebb helytelen szó, vagy pajkos mozdulatra, melyre heven ragadott, miután nagy atyám szót arczozal, minő a tükre tanácsos, lelkiismeretemet szigorú vizsga alá vevette, nagyanyám letérdelgetti maga elő, s érzékeny hangon köny-

hogy az emléke ne az országos költségvetésben megszavazandó összegből, de országos adakozás utján állíttassék fel.

Ezt javasoljuk azért, mert meggyőződésünk, hogy sokkal nagyszerű s így Deák Ferenchez sokkal méltóbb, ha emléke nem a törvényhozás által, az állam jódelméiből megszavazott összegből, de a kegyeletöl áthatott nemzet önkéntes adakozása eredményéből állíttatik fel.

Ily módon az állam, mint ilyen kifejezi az elhunyt nagy hazafi iránt elismerését az által, hogy a törvényhozás törvénybe iktatja érdemeit, hogy a kormányt bizza meg az országos adakozás s az emlék felállítás érdekében teendőket, és e mellett alkalom adatik a haza minden fiának arra, hogy anyagi tehetségéhez mérten lerohassa a kegyelet adóját az iránt, ki egész életében a közügynek élt, s csak végtelelétével szünt meg az ország törvényhozásának tagja lenni.

Február 10-én 1876.

Aláírva valamennyi miniszter.

Az ülés második felét teljesen a holograph végrendelet kérdése vette igénybe. Nagyon, s jó részében a tudomány magaslátán álló vita indult meg a kérdés fölött, melyhez hozzá szolt, Bokros Elek s tartott egy figyelemmel halgatott s szabatosan is előadott beszédet a holografikus végrendeletnek tanuk nélkül való érvényessége mellett. Bokroson kívül Perczel igazságügyminiszter (a módosítvány ellen), Antal Gyula, egy módosítványt nyújtva be, de Bokrosot ellenzve, aztán Balogh Károly a Bokros-féle módosítvány mellett, Teleszky ez ellen, Szilágyi Dező igen határozottan a módosítvány mellett, Kemete Géza ellene, Hegyesy Márton a Bokros-féle módosítvány mellett szolt; ellenzete határozottan Somssich Pál és utána Vidliczkay, végül védte Pulszky Ádost. Horvánszky Nándor, mint előadó védte a joggyógyi bizottság állapontját, meg Bokros — kinek zászóra van jószág — 2/2 órakor a vita végét holnapra halasztani kérte, miibe a ház bele is nyugodott.

Kolozsvár, 1876. febr. 12.

(B-n.) Az 1876-iki költségvetés tárgyalásának bevégeése óta, nem vádoltatja senki, sem a magyar kormányt, sem parlamentünket azzal, mintha nem teljes igyekezettel törekednénk kormányzatunk egyes ágait reformálni s államháztartásunkat rendezni.

Honatyánk áltálva, hogy csupán a kiadásokban eszközölhető megtakarítások által nem vagyunk képesek államháztartásunkban az egyensúlyt helyreállítani, oly addótervényeket hoztak, melyek Magyarország eddigi bevételeit nem csak az adók emelése, hanem egészen új jövedelmi források megnyitása által fokozták.

telt szemekkel így szolt: Megsértetted szívemet.

Azt kell hinnem, hogy neked magadnak nincs egy csepp szíved is? Meggondolád-e mind azt, a mivel nekünk tartozott?

Ezt követte ama számos jöttetek felsorolása, melyely elhalmozta teljes életemben; a litania mindig e bibliai monda alkalmazásával végződött: "Tesi és lelki eledelet nyersz tőlünk."

E nagy szavak egészen előbódítottak, néha eltemetve érzem magam a nagy szavak halmaza alá. És tulajdonképen miről is volt szó ilyenkor? Valami szélességről, elkövetett ügytelenségről.

Egy tejes fazék földöntése, egy szakadás valamely új ruhadarabon, ezt volt bűnöm. Csak két szóra lett volna szükség: "Paula ügytelen, feles volt!" vagy egy kis nyakont ütés megiehet fél volt egy kevéssé, de ezt megérdemeltém volna; mindig szívemet emlegetni! Azon körben, melyben akkor válek, nem sokat tud az ember még szívéről.

Elképzélheti ön, mit érezhet az ily komoly, méltóságteles egyénekkel szemben egy gyermek leánya, ki nagyon is szeretete badáságot felecseni, s kinek kedve lett légyrak építésében, de ki szelid ártatlan kedélyeily birt s kinek abban lett volna legnagyobb boldogsága, ha minden tartozkodás nélkül nyilváníthajja gondolatait, s élvezhetné a fészelen bizalom egész örömeit. Nem tudom melyikről feltételeztem, hogy a nagyanyám komoly felelősséggel, vagy a nagyanyám érzelmű kiűréséről. Las-

Híradási díjak:

Határozott haszborított gírmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden híradés után 30 kr. Nagyon és gyakoribb híradéseknek külön kedvezmény is nyújt a kiadóhivatal.

Híradéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22.) Haszenföldi el Völgler (Wallfischgasse 10.) Rud. Moser Publicistika Bureau Budapest: Haszenföldi és Völgler híradás kiadv. roddja Weiss Mór híradéskötő író. Budapest szerkesztő 5. sz. Braun Ede híradésményi ügynőse, Józseftról 10. sz. 1. emelet

Nyilérli cikkeik:

gírmond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és híradések küldendők.

Állíták képviselőink azt is, hogy ha az önkormányzat alapján olcsó, pontos és gyors kormányzatot ohajunk, okvetlen újra kell szervezni a törvényhatóságokat s meghozták az erre vonatkozó törvényt.

Azt is beléltá mindenk, hogy jelenlegi adókezelési apparátusunk drága és a mellett hiányos s azért az adók kezelésére nézve is törvényjavaslatot terjesztett a ház elő, melyet a pénzügyi bizottság átvizsgált s munkálkodása eredményét már be is nyújtotta.

Mindenekelőtt fogva úgy hisszük nem áll utóbbá semmi annak, hogy még a jelen évi folyamala alatt életbe lépjenek mindazon reformok, melyek kormányunk különböző ágának reformálására és államháztartásunk rendezésére mulhatatlan szükségessé.

Emel fogva lehet reményleni, hogy 1877-ben már mutatkozik fog a hozott áldozatoknak és reformoknak némi eredménye.

Azonban ne vária ezöklő se senki azt, hogy 1877-ben már minden rendben lesz, mert évek mulasztásait és hibáit, csak évekig tartó szorgalom és elszánt akarat hozhatják helyre.

A megoldott és még megoldandó kérdések között bizonyára nem a könyvekben közzé tartozik az adók kezelésének kérdése, mely most van a ház asztalán.

Érezté ezt a pénzügyi bizottság is és azért fordított a miniszteri tájvalat minden egyes §-aira oly kiváló figyelmet.

Az adók kivétele és behajlása közelebbi érdekkel mindenkint s épen azért itt a vidéken is merültek fel aggodalmak aszínért, hogy a pénzügyminiszter utjavalata és a pénzügyi bizottság megállapodásai következtében, ha azok a törvény erejébe emelnek, az adók a kivétels alkmával sok zaklatásnak lesznek kitéve s az adók behajtásánál is tulszigorú eljárás van alkalmazva.

Nem állítjuk, mintha ezen aggodalmak minden alapot nélkülözöljenek, azonban a pénzügyi bizottságban folytatott viták mindenkint meggyőzhetek arról, hogy az absolut kormányok alatt több oly hibák váltak, egy szólnan természetellenek, melyek miatt az adók kezelése körül szigorúban rendezőbályokat vagyunk kénytelenek alkalmazni, mint a milyenként használni szoktak oly országokban, melyekben a bevallásoknál lelkiismeretesebbek az adózók, mint nálunk s hol az adótorozások törlesztését mindenkint elő kötelességei közé számítja.

Nálunk az adók régebben nem úgy tekinteték, mint az állam törvényes és jogos követelése, hanem mint a szarnokok által, az egysekre rék erőszakolt terhet s innen származott aztán a jövedelmek eltöltölása és a pontatlan fizetés.

Ma már magunk gazdái vagyunk, nagyonyunkról a magunk kormányja és parlamentünk rendelkeznek, sok beruházásokat is sürgetnek,

sanként aztán hozzá szoktam, hogy mindent némán túrtém: önmagamba huzdva össze, mint csiga leléjába, hagytam elvonulni a zivatart fejem felett, mi elmulván, a szegény főreg, ismét kinyújtott fejét s félve próbálgatá őz szavát, mert hitt a visszatérő pánnyben és várta is azt; de az a nap, mely nálunk süttött, csak hideg tölz napugyarakakat lővelt. Nagyszülőim akara, csak nagy ritkán derült föl: egyik komor temetőmélől fogva, másik érzéklőségéért, nem igen találék mulatságosnak semmit, s nem volt min nevetniük; mindenkint fölvetkezések voltak, mindent a legkomolyabban meg kellett vitatniuk, fontolnók. Én jól tudom, hogy az élet nagyon komoly valamami, de azért még sem épen olyan zaimesz van apó az, s nincsen ellenőre, ha az ember játszi kedvében néha mulat is vele. Bizonyosan az, ki a világót teremti, nem leheteti valammi tudósok, életünk van teremtes.

Mentől inkább hozzá szoktam, bebujni csiga házamba, annál világosabban kezdem fel fogni a dolgokat, annál higadtábbá váltam, mert mit is tegey az ember rejtekében, ha még nem is gondolkodik, elmélkedik?

És növekedő életszeltem oly felfedezősekre vezetett, melyeknek örülni nem volt okom legkevésbébb is. Mi legelőbb feltátnak nem, s a mi igen elsmörtölött, az volt, hogy észrevettem, miként gyámszülőimre nézve folytonos aggodalom és rettegés fogva vagyok.

(Folytatás következik)

de azért mégis napirenden van a jövedelmek elvitelére s a kivételre csak pontatlan beszámoltatása, mely olyankor is, kik tartozásait könnyen befizethetik a maga idején.

Különösen a nem fekvőből bejövő jövedelmek elvitelére, midőn nem csak az államnak van kára, hanem igazságtalanul nagyobb terhet sújt a fekvő birtokra, miután azok jövedelmét nehezebb titokban tartani s pedig a külből valólatokban forgatott vagyon és kamatozó tőkék 10 %-ot, sőt még többet is jövedelmeznek, míg a fekvőségek alig hatjának 5-6 százalékat.

Mindezeknél fogva sürgősen tartjuk, hogy a törvényhozás himnuszait tárgyalja és megállapítja a pénzügyminiszter urnak az adóközlés vonatkozó t. javaslatát, mert valamennyi igazságos alapokra fektetett adóközlés nem lesz s valamennyi a kivételre adott pontosan be nem folynak, mindaddig pénzügyeink rendezése a „pium desideriumok” rovására fog tartozni.

Mi meg vagunk győződve, hogy ha a külből látni fogja, hogy nem csak papíron hangzottak az adózat-készesség nagy szavai, hanem ré is hajtnak mindenkit az állam iránti kötelesség teljesítésére, a látható parlament összes fusiánál elemeltől sincs mit tartanunk; míg a szűkebb nagy szavakból összetekelt mórás dűlő, négyrészei nem fogják sem a bankügyet, sem kereskedelmünk, iparunk és gazdaságunk ügyét előmozdítani.

Síessünk, mert közeledik a 12-ik óra s nincs elvesztett való időnk.

Magyar lapok szemléje.

A „Ellenőr” csak egyet akar constátálni. Csak azt az egyet, hogy a bekezdendő válságos idők közűben az egész nemzet összterében összefogódnak; míg a baloldali ellenlélek lapjában használt szöveg intő egyetlensége a nemzetet: akadt egy lap, mely pártja becsületesei firmája alatt azvat vezér árnyékot, hogy a visszavonás, gyanakodás, bizalmatlanság magvát bítegeti a kórhalmán kezével, akkor, midőn a nemzetnek legnagyobb szüksége van a zavartalan egyetértésre. Jól megjegyzendő: lapról és nem pártól beszél. Ez a lap a „Kelet Népe.”

A „Posta Napló” azt hiszi, hogy a Deák Ferenc emlékeztető törvénybe ígért adózatok szűkebb törvényjavaslat benyújtásával a kormány megfelelt a nemzet kötelességnek, melyet rá, mint nemcsak a nagy nemzeti feladatok végrehajtására, de az egyszerűbb nemzeti érdekek elvitelére is képviselőjére és tolmácsára hivatalos állása vont; de megfelelt az egész nemzet várákosának, mely a nagyhatolt iránti bizalmatlanság és kegyeletlenség a végzettséggel muló ünneplésen kívül maradóbb emlékek is kívánatos okai számára megörökíteni. Most már az országgyűlés feladata, hogy a kormány javaslatát törvénykönyvünkbe iktassa. S tegye meg ezt rögtön, a felelet magasztossága által kívánt egyszerűséggel és méltósággal. Fogadjon el az országgyűlés a törvényjavaslatot egy felszólalás, egy dísznemes hang nélkül. Egyetlenünk mindnyájan és hajoljunk meg a polgári erőny nagysága előtt. Nem lesz senki kisebb e magyarság előtt. Nem vonja vissza kezét az ország egyetlen képviselője se, midőn Deák Ferencnek nevét kívánja a nemzet törvényének ércztáblájára vétni, hogy onnét hirdesse utódainak nem a muló pártok muló politikáját, hanem a hazai erőny összességének változatlan örök időkre érvényes tiparansolatát.

A barátságról.

(Folytatás és vége).

Ebből tehát kitűnik, hogy a barátság már természeténél fogva önzetlen és nem a kölcsönös, hanem az erény és érzelm szolgálja. Másképp tagadunk meg, hogy barátokat szerzeni és barátságokról könyörögni kell. Ki a barátságot keresi, elárulja, hogy nincs fogalma a barátságról, vagy pedig nem ismeri az emberi természetet; tisztelet és rokonszenv a barátság alapfeltétele; azon tulajdonságok összhangza képei a barátságot és képei a bizalom forrását, mely annak létező eleme. Szeretettel eszedhetünk, de barátságokról nem. Szeretettel tartozunk felebarátjainknak, de barátsággal csak a rokon kebleket tájékoztok meg. Valakit barátsággal kérni annyit tenni, mint kéri, kölcsönözni nekem az orrá, vagy legyen oly szíves és ne nézzen rám szemével, hanem szerezzen magának más szemeket. „Ely eszerveszt kívánságok ezek; igen ehhez hasonló, ha valakit arra kérünk, legyen barátunk.

Egy valaki a közeli multban azt kérde: töltem: ugyan minő fontossága lehet a barátságoknak? s könnyen megértethetjük, hogy onnét kéri is valaki épen így gondolkodik. Azért szolgálnak az illető meggyőztetésére, hogy valamennyi minden eszmének és minden tárgyának, egy a barátságok fontosságát is leginkább kimutatja annak célja. A barátság célja pedig oly magasztos, hogy azzal a mennyi boldogságot a földre varázsolhatjuk. Vagy nem magasztos-e egyetlenségi a végtet, hogy egymást tanítsuk, vigasztaljuk, támogatassuk, sőt szükség esetén egymásnak tanácsot adjunk, a nélkül azonban,

A „Hon”-ban Jókai Mór úgy találja, hogy mi nem köztünk a kiegyenlítő Ausztriát, se nagylelkűsége, se félteléből, se barátságából; hanem köztünk helyesen fel fogott önértékelő, valamint köztünk Ausztria is ugyanez okból mi velünk. Az egyezkedések elő most nem indulnak elkeseredés Ausztria ellen s nem bízunkunk ide haza senkit aranyhegyekkel. Mindenkiféle most is a magas ezüst lánya maga előtt, melyről a 67-iki kiegyezés kötetett. Arról azonban meg van győződve, hogy olyan egyezményt egyik fél sem vihet haza, a melyet a saját fele tökéletesen meg legyenek elégedve; mert azt a másik fél nem írja alá. Kormányfőiraink valószínűleg megértették a helyzet nehézségeit. Deák Ferencet az tette Deák Ferenczé, hogy nem őt idomította a helyzet, hanem őt idomította a helyzet. Deáknek ésszel isten adott, jellemet, maga szerzett: de őt az alkotható az ölében, hogy voltak hívei, kik céljainak újait helyeselték és még ellenfelei is ugyanazon cél felé fordultak. Ilyen híveket és ilyen ellenfeleket kíván a közel jövő vezéreinek s bízik a sikerben.

KÜLFÖLD

Kolozsvár, 1876. febr. 12.

Az angol parlament mindkét háza igyekezik megelégedni ama várákosoknak, melyeket miközöttük fűztek. Mindkét ház már első ülésében elővette a külpolitikát s a kormány tagjait fontos nyilatkozatok tételére provokálta. Az alsóházban a felirati vita folyamán maga Hartington, az ellenzék vezére, tetőtetes híradat tárgyá, a kormány ebbeli politikáját, de éppen a kordai ügyeket illetőleg kijelenté, hogy a kormány ebbeli eljárásáról csak akkor fog ítéletet mondani, ha az illető okmányok előterjesztetnek s ő ismerni fogja tartalmukat.

Israeli hosszú beszédében vétele a cabinetet. Előadja, hogy Anglia a követi kérdésben nem szigetelheti el magát s a portát nem bitoríthatja ellendállásra. De ha a hatalmak javaslatait a portánál cölözhet nem vezetnek, Angliának megmarad actiója teljes szabadsággal.

Igen hosszadalmasan nyilatkozott azon üzleti dolgokról és alkudozásokról, melyek a Suez-részvények megvételével végződtek. Végül azt mondja, hogy az az üzlet a béke idejére fokozza az Indiai való összeköttetés szabadságának biztonságát; arról pedig, hogy háború idején hogyan járna el Anglia vagy minő körülmények lennének ily esetben döntők felépítése a keleten vagy a középengeren, ezután szólni sem akar. Angliának nagy a hatalma a középengeren s vannak ott erődített helyek, melyekről sohasem fog lemondani. Mindamellett Anglia nem követi támadó politikát. Még Gladstone nyilatkozott a helyeslethe a kormány keleti politikáját, mire a ház elfogadta a válaszfeliratot.

Úgyanezek a kérdések, ugyanezen időben a felsőházat is foglalkoztatták. Granville lord bírálta a kormánypolitikát, mire Derby külügyminiszter hosszabban felelt. A többiek közt azt mondja, hogy nem tudja, vajon az Andrássy gróf által ajánlott s a porta részéről elfogadott reformok a fegyver letelezése bírják-e a létezőket.

De a nyugtalanságok színhelye az által annyira megerősített, hogy azok elvesztik eddigi európai jelentőségüket. A Suez-csatorna

hogy egymást kizsákmányoljuk? Elpanaszolhatom-e tájékoztatást a kopár szikláknak? elmoshatom-e örömeimet az enyhe zsepíreknek?

— Bizonyára nem, mert sem vigaszt nem nyújtanak, sem örömből nem osztoznak. Lelkem rokon lélek után eped: szívem rokon szívet dobog. Ezen rokon lelket és szívet csak is a jó barátban találom meg; csak jó barátok között van meg az egyenlőség viszonya: csak egyenlők között van a barátság helye. Kik szűke, kor, vagy állás által különböznek egymástól, azok között őszinte barátság sohasem jöhet létre. Midőn egy önhittsággal dúradó és ömagával elélt uras baráti poharat ritkén acsímáival, nem azért teszi, mintha rokon lelket keresne ez utóbbiban: hanem mivel őt egy vagy más dűn céljaira akarja felhasználni. Ily ember közszózatára sem adhatunk többet mint Judás csókjára. Már pedig a hol óráns van, ott barátságról szó sem lehet.

Válakati különbség szintén képtelen a barátságra. Gyönyörű példát egy komoly ember, ki hátra kulcsot kézekezt, agyában nagy szerző reform-küldösköket sőt a szobában fel is áll; beállít egy vidám barátja — feltéve, hogy azt barátjának nevezhetjük, — s egész naivsággal a vállára ugrik. Valyon két ily különböző természet között fenn állhat-e a barátság? ... A természetettan tanítására szerint az ellentétes erők vonzák egymást, és ennek alapján egy materialista ezek között is létezőtlen benső vonzalmat; én azonban ily ellentétes természetű emberek között állandó barátságot még csak nem is képzelek.

— De a természetettan tanítására szerint az ellentétes erők vonzák egymást, és ennek alapján egy materialista ezek között is létezőtlen benső vonzalmat; én azonban ily ellentétes természetű emberek között állandó barátságot még csak nem is képzelek.

s Egyiptom ügye is szóba került, mire a felsőház is elfogadta a felirati tervezetet.

A francia csejunktális politikai kúszok már előre kiszámították a febr. 20-iki képviselő választások eredményét. Választandó összesen 534 képviselő, ezek közül választandó 283 közválasztó, 230 monarchista jelölt nyeri a többséget, a többi huszonegy választás eredménye ma még egészen kétséges. Csak hogy az a praedimárium könnyen változtat szenvedhet; a monarchisták már most is egészen másképp számíthatják az eredményt, ámbár az ő szavazóik is kitűnik, hogy a közválasztások dűalát nem képesek megakadályozni.

A carlista háadás, úgy látszik, csakugyan végvonaglásban van. A hosszú harezban kimerült forradalom a királyi csapatok erőteljes támadásának nyomakodásában nem bír ellenállani sehol. Francia sűrgönyök szerint a prűdensz környezeteiben nagy a csigésedés. Számos főnököt árulásra vádolnak, s a Tolosában tartott haditanács elhatározza, hogy az összes carlista haderő Navarra és Guipuzcoa tartományokban összpontosíttassék.

Deák Ferenc emlékezte Gráciban.

Nagyon tisztelt szerkesztő ur!

Azon gyászír, mely Deák Ferenc elhunytát hirdette, a gráci magyarok közt is mély benyomást hagyott hátra s szíveinket el fogja a sötét fűdalom.

Mindegyikünk szívében azon vágy támadt, a nagy hazai iránt veszt mely részvétünknek kellő kifejezést adja az által, hogy egy fényes gyászmisét tartassunk emlékeztetőre, melyben minden itt levő magyar kegyelettel a nagy hatolt iránt nyilvánosság is bebizonyíthatassék.

A gyász isteni tisztelet a székes egyházban folyó hó 5-én d. e. 10 órakor ment nagy részvét közt véghez; nagy számmal jelentek meg mindazok, kiket — egy idegen városban egy nagy fűdalom egyestett — s feldobogott szívünk, midőn földfelénk legelőször ily nagy számban láttuk összegyűlekedve.

S ott való d. e. köztünk, a nagy hatolt nyájában tekintetünk a ravatálról, melyen arczképe egy gyönyörű báber koszorúval díszítve volt elhelyezve. A koszorú selyem szalagjain arany betűkkel a következő felirat díszelt: „Deák Ferenc hazánk nagy fiának, méltó részvéttel felajánlva a Gráciban levő magyaroktól — Grác, 1876. febr. 5-én.

A gyászoképítés a magyar olvasó kör tagjai által néhez szívekkel, mely gyászba öltözött hölgyek s urak fekete ruhával gyászszal beront padokat foglaltak el.

A notabílisok közül ott láttuk Benedek tábornagyot, gróf Sommsich Imrét, magyar díszruhában, gróf Sommsich Józsefet, Geisler József városi tanácsost, gróf Bathányi Zsigmond s László, Klein Antal, az itt állomások huszárszékén nagyobb részt, egy színtele a Ferenc Károly magyar gyalogezred tisztjeit sat.

A gyász isteni tisztelet köztülszán gróf Sommsich József s Geisler, városi tanácsos urak leginkább fűdaloztak.

Bunat áldozék a szent helyről — hisz meghalt honunk része — s árva maradt a haza!

Vasárnap azaz febr. hó 6-dikán a magyar olvasó kör saját helyiségében tartott rendi gyűlésén, Szempetery Lajos, rendes tag, Deák Ferenc felett egy hosszú emlékeztetőt tartott, mely a számos hallgatókra mély benyomást idézett elő.

A emlékeztető után Gruner Lajos egy hosszabb alkalomtól keltetvén szavalt Deák Ferencről.

Az olvasó kör helyiségéről lobog a fekete zászló s a kör rendes tagjai gyászt viselnek.

Nem akarom végre elmulasztani, még azt is felmenteni, hogy a nagy hatolt temetésén négy küldöttségi tag képviselte olvasó körünket s pedig névszerint: Szempetery Lajos, Krayer József, Nagy Lajos és Ruzsics Lajos.

Grác, 1876. febr. 8-dikán.
Engel Sándor,
jegyző.

BELFÖLD.

Décs, 1876. febr. 9-én.

(Deák Ferenc gyászja)

Belső-Szolnok megye bizottsága folyó hó 8-án Bárd Bánd Deák ur d. e. mőtőssége elnöklete alatt rendkívüli közgyűlést tartott. Az iratapon d. e. 9 órakor Bárd főispán ur az ülés teremben, — hol a bizottsági tagok, a közválasztó hatóságok tisztikara, testületileg üléseznek, a m. kir. honvédség az itt működő utőczek állító bizottság, besztet cöl sorhandi tisztikara, a m. kir. mőtelep-parancsnokság, a négyelet és nagy számú hallgatóság d. e. mőtősséget egybegyűlére várt. — megjelent s rövid de megható beszédében előadva, hogy a mai rendkívüli közgyűlés csupán a „Deák Ferenc” ur a gy. hazánkfiának folyó évi január 28-án történt öhalálózása alkalmából a kegyelet adó lerővése s a nagy hazai emlékre rendezendő gyászmisét megtervezés s annak

emelőse céljából hívta össze, a gyűlést — megnyitottak nyilvánították.

Főispán urnak ezen állva elmondott, s a jelen voltak által is állítólagosan végig hallgatott beszéde után olvasztatott a főrendi és képviselőház elnökeinek folyó évi január 30-án a megye közönségéhez intézett távirati tudósítása, a magyar országgyűlés főrendi és képviselőházának nevében.

Evel kapcsolatosan olvasztatott gróf Bethlen Andráss megvénkel első-küldötti képviselőjének folyó hó 2-áról a megye alispánjához intézett távirati értesítése, melyben tudatja, hogy a megye közönsége nevében „Deák Ferenc” koporsójára „Belső-Szolnok megye Deák Ferenc” felirattal koszorút tett le.

Szükségségnek tartom, a megye közönsége határozatát, úgy a mint az jezőkönyvbe ígátva lett szóról szóra idézni:

„Belső-Szolnok megye közönsége Deák Ferenc nagy hazánkfiak halála felett fűdalom legméltóbban az 1847-ben elhunyt József főherceg Magyarország Nádra elhalálózása alkalmából a magyar országgyűlésen jezőkönyvileg kifejezett magasztos szavakban öhajrtan nyilvánított egyhangulag kijelenti, hogy „Deák Ferenc” a megye hálfáját teljes mértékben kideremelt, s hogy évkönyve azon gyászlapjára melyre Deák Ferenc mulandó életének emlékeztetőjé szájra van jezőve és ezenlélek elírja nevének a megye Közönsége kebelében, el nem multható emlékeztető.”

S ezen határozatról az országgyűlés főrendi és alsóház elnökei, s a miniszterelnök ur d. e. mőtősségei jelen gyűlés jezőkönyvével megküldése mellett értesítendőkül határozattak.

Ezzel az éves látót ér, s a jezőkönyv nyomban hűtelilestett, főispán ur d. e. mőtőssége pedig a bizottsági tagokat, valamint hatóság tisztikarát, egyesület s testület képviselőit a m. kir. honvédség tisztikarát, és nagy számú hallgatóságot felhívta, miszerint őt a mindjárt kezdődött vendő gyászisteni tiszteletre követni szíveskedjenek, a melet megindult s a rom. kath. s később az ev. ref. egyházak, gyászoló közönséggel csakhamar szűkebb megtelek.

A gyászisteni tisztelet mindkét helyt a gyászolt főrn emlékéhez méltó ünneplésséggel foglyt le.

r. l.

Gy-Fehérvárt, 1876. febr. 10.

Tekintetes szerkesztő ur!

Meg látván arról győződve, hogy becses lapja használat minden igazolt közeledő feladatoknak nyitja alkalma, határozottul veszek magamnak egy, évek előtt tett körményi intézkedést, egész tárgyilagossággal „sine ira et studio” megismertetni. Ezt tenni annál is inkább tartom szükségesnek, mivel a megismertető intézkedés káros hatásai már negyed-ötöb nehezdednek a város és vidéknek jogkereső közönségére.

Értem a kör törvényesség, kir. járásbírósság és ügyészségnek a városból a várból felköltözöttség.

Közüdmás szerint a Gy-Fehérvárt székeli kör. bíróságok 1872. év végéig bíróságok a városba voltak elhelyezve. A szükséges hivatali helyiségek évi bérenek felszólát a város, felszólát pedig az államkincstár fizette. A pénzüzveri hivatal megszüntetése folytán ennek épületi üresékké válván, bizonyos részről többször felirattat a m. kir. igazságügyminiszteriumhoz, hangszólattván, hogy a kir. bíróságoknak a városból a várból felköltözöttség által az államkincstár tetemes összeget takaríthat meg évenként. A m. kir. igazságügyminiszterium, a nélkül, hogy körülményesebben tájékozathatná és informálthattá volna magát a dolog állása és a helyi viszonyokról, nitelt adva a hozzá intézett fölterjesztésekre, elrendelte a pénzüzveri épületeknek hivatali helyiségekkel való átalakítását és a kir. bíróságok felköltözötését.

Lásuk most, mit nyert ezen felköltözöttség által az államkincstár és mit vesztett a jogkereső közönség. Míg a kir. bíróságok a városban bérházakba voltak elhelyezve, a város és az államkincstár fizettek együtt évi négyezer forint szállásbért, melyből kétezer forint az államkincstár terhelte, 1873. évtől a mai napig az államkincstár nem fizeti ugyan ezen szállásbért s így azt hínné valaki, hogy legalább hater forintot megtakarított, az azonban nincs úgy, mert a pénzüzveri épületeknek hivatali helyiségekkel való átalakítása az államnak több, mint hater forintba került, a nélkül, hogy a bíróságok alkalmas és az igényeknek megfelelő helyiségekkel bírnának. Igaz, hogy a pénzüzveri épületekhez tartozó tisztai lakásokban nagy bíró, az igazgató és néhány hivataloszolga lakik, kiknek ez ökből az államkincstár nem fizet s így eazon évenként mintegy ezer forintot takaríthat meg, mindamellett határozottan azt kell állitanunk, hogy a kir. bíróságoknak a várból felköltözöttség által, midőn az államkincstár, midőn a jogkereső közönség tetemes vesztéseket és kárt szenvedett. Röviden fogjuk mondani, hogy az államkincstár és a jogkereső közönség közötti különbség az, hogy az államkincstár nem fizet, a jogkereső közönség fizet.

Ha a t. szerkesztő ur megengedi, közlelbe levezlemben ismertetni fogom az itteni társadalmi viszonyokat — magyar nemzeti szempontból tekintve azokat.

Aristids.

Székelő-keresztúr, 1876. fr. 7.

(Deák Ferenc emlékezte.)

Ma tartotta meg Székely-Kerutur és környéke értelemiségi a polgári gyászmisét Deák Ferenc emlékére.

A Deák Ferenc neve egyike az nagyon ritka neveknek, melynek a logika sejt sem tűri meg a hasonlított opitthet, mit Deák Ferenc egyedül csak önmagához hasonlított.

De mit beszélünk logikáról ott hol a szív emeli föl szavát, a szív, melyet most csak könyve vannak.

Ma tartotta meg Székely-Kerutur és környéke értelemiségi a polgári gyászmisét Deák Ferenc emlékére.

